

BÁO CÁO ĐẶC BIỆT 301 NĂM 2026

Trích nội dung từ Báo cáo “2026 Special 301 Report” của Cơ quan Đại diện Thương mại Hoa Kỳ (USTR)

PHẦN II: BÁO CÁO THEO QUỐC GIA

QUỐC GIA NƯỚC NGOÀI ƯU TIÊN

VIỆT NAM

Theo kết quả Rà soát Đặc biệt 301 (Special 301 Review) năm 2026, Đại diện Thương mại Hoa Kỳ (USTR) xác định Việt Nam là Quốc gia nước ngoài ưu tiên (Priority Foreign Country - PFC). Việc xác định này được đưa ra sau quá trình trao đổi song phương sâu rộng giữa Hoa Kỳ và Việt Nam nhưng chưa giải quyết được các quan ngại kéo dài về bảo hộ và thực thi quyền sở hữu trí tuệ. Mặc dù Việt Nam đã thực hiện một số hành động thực thi, các nỗ lực này vẫn chưa đủ để giải quyết đầy đủ các quan ngại nghiêm trọng.

Các căn cứ cụ thể để USTR xác định Việt Nam là PFC gồm: (1) chưa bảo đảm việc thực thi thường xuyên và hiệu quả để chống vi phạm bản quyền trực tuyến; (2) chưa bảo đảm thực thi đầy đủ nhằm chống tình trạng hàng giả lan rộng; (3) thiếu cơ chế thực thi hiệu quả tại biên giới; (4) thiếu các hành động thực thi đối với việc sử dụng phần mềm không có giấy phép; và (5) thiếu các biện pháp hình sự đối với hành vi đánh cắp tín hiệu truyền hình cáp và vệ tinh.

Chưa bảo đảm việc thực thi thường xuyên và hiệu quả để chống vi phạm bản quyền trực tuyến

Hoa Kỳ đã nhiều lần nêu quan ngại sâu sắc về vai trò của Việt Nam trong tình trạng vi phạm bản quyền trực tuyến trên toàn cầu. Việt Nam vẫn là một nguồn đáng kể của vi phạm bản quyền trực tuyến và tiếp tục lưu trữ các trang web và dịch vụ vi phạm bản quyền bằng tiếng Anh có mức độ phổ biến cao, hướng tới người dùng toàn cầu. Một số trang web này cung cấp dịch vụ vi phạm bản quyền, bao gồm các kho lưu trữ lớn chứa phim và chương trình truyền hình bị sao chép trái phép. Có một kho lưu trữ trực tuyến phổ biến cung cấp các dịch vụ như vậy cũng đang hoạt động tại Việt Nam.

Các chủ thể vận hành những trang web và dịch vụ này nhiều khả năng đặt trụ sở tại Việt Nam vì các nỗ lực thực thi tại đây thiếu sự theo đuổi đến cùng và thiếu các chế tài đủ mạnh để răn đe hành vi xâm phạm. Ví dụ, sau khi trang lưu trữ video 2embed có trụ sở tại Việt Nam bị đóng cửa vào tháng 7/2023 sau quá trình làm việc với các chủ thể quyền, tên miền MegaCloud đã thay thế trang này và tiếp tục các hoạt động vi phạm bản quyền tại Việt Nam. Các bên liên quan báo cáo rằng Việt Nam có tỷ lệ vi phạm bản quyền trực tuyến cao nhất trong khu vực châu Á - Thái Bình Dương, có mức độ vi phạm bản quyền âm nhạc cao và xếp thứ tám trên thế giới về vi phạm bản quyền đối với một số trò chơi điện tử trên thiết bị di động.

Danh sách các thị trường đứng đầu về vi phạm bản quyền (Notorious Markets List) năm 2025 đưa ra các ví dụ minh họa về các trang web hoặc dịch vụ vi phạm bản quyền được cho là đang hoạt động tại Việt Nam. Ví dụ, như đã nêu ở trên, nền tảng lưu trữ MegaCloud, trước đây hoạt động dưới trang dịch vụ vi phạm bản quyền Zembed, được cho là đóng vai trò như một hệ thống lưu trữ phụ trợ, phân phối các tệp video vi phạm bản quyền, bao gồm hơn 46.000 phim và 16.000 loạt phim truyền hình, trực tiếp tới hơn 260 trang phát trực tuyến lậu trên toàn thế giới. Các trang web sử dụng mạng lưới MegaCloud được cho là đã có hơn 600 triệu lượt truy cập hàng tháng vào tháng 7/2025. Ngoài ra, MyFlixerz và mạng lưới các trang phát trực tuyến liên quan là một trong những mạng lưới phát trực tuyến lậu phổ biến nhất thế giới và được cho là đã có hơn 622 triệu lượt truy cập vào tháng 8/2025.

Gần đây, Việt Nam đã ghi nhận sự gia tăng trong các vụ truy tố hình sự đối với các chủ thể vận hành hoạt động vi phạm bản quyền, với sự phối hợp của các cơ quan thực thi và các bên liên quan của Hoa Kỳ; Hoa Kỳ kỳ vọng xu hướng này sẽ tiếp tục duy trì. Mặc dù pháp luật hình sự của Việt Nam có quy định mức phạt tiền đáng kể và phạt tù nhiều năm đối với hành vi xâm phạm bản quyền, các bị cáo trong các vụ truy tố hình sự gần đây lại được hưởng án treo và chỉ bị buộc nộp các khoản tiền phạt tương đối thấp. Ví dụ, trong vụ kiện đối với các chủ thể vận hành Fmovies, một trong những trang vi phạm bản quyền phổ biến nhất thế giới, bất chấp ý kiến phản đối của công tố viên, tòa án đã áp dụng án treo đối với cả hai bị cáo và chỉ buộc họ nộp khoảng 2.700 USD và 770 USD tiền phạt hình sự tương ứng, cùng khoản bồi thường khoảng 35.000 USD cho các chủ thể quyền.

Để tạo hiệu quả răn đe lớn hơn, các cơ quan thực thi của Việt Nam cần khởi tố nhiều vụ án hình sự hơn đối với các trang vi phạm bản quyền quy mô lớn, và các tòa án Việt Nam cần áp dụng hình phạt tù, phạt tiền và các chế tài hình sự khác ở mức cao hơn trong khung pháp luật Việt Nam, nhằm phản ánh đúng mức độ thiệt hại do các hoạt động vi phạm bản quyền này gây ra. Các trở ngại khác đối với việc thực thi hình sự hiệu quả bao gồm việc thiếu rõ ràng về ngưỡng xử lý hình sự theo các sửa đổi của Bộ luật Hình sự năm 2015, bao gồm chứng cứ cần thiết để đáp ứng ngưỡng này, cũng như cách xử lý chứng cứ vô hình như tài sản số và tên miền.

Việt Nam tiếp tục phụ thuộc vào các biện pháp xử lý hành chính thay vì thực thi dân sự hoặc hình sự cũng là một quan ngại lâu dài, đặc biệt vì xử lý hành chính không có hiệu quả răn đe tương tự như các biện pháp dân sự và chế tài hình sự. Các chủ thể quyền phải chịu áp lực không chính thức từ cơ quan thực thi trong việc nộp khiếu nại theo thủ tục xử lý hành chính, thay vì trực tiếp theo đuổi biện pháp dân sự hoặc đề nghị chuyển vụ việc sang xử lý hình sự.

Tình trạng vi phạm bản quyền trực tuyến tại Việt Nam đã gây thiệt hại rất lớn cho các chủ sở hữu bản quyền của Hoa Kỳ. Việt Nam cần bảo đảm thực thi hiệu quả và thực hiện các hành động thực thi thường xuyên, hiệu quả để chống vi phạm bản quyền trực tuyến, bao gồm việc khởi tố hình sự nhiều hơn đối với các hoạt động vi phạm bản quyền trực tuyến; đề nghị áp dụng các mức án tù, tiền phạt và chế tài hình sự khác có tính răn đe; đồng thời xử lý các trở ngại trong việc theo đuổi thực thi hiệu quả.

Chưa bảo đảm thực thi đầy đủ nhằm chống tình trạng hàng giả lan rộng

Hoa Kỳ đã nhiều lần nêu các quan ngại lâu dài về việc Việt Nam chưa thực thi đầy đủ nhằm chống tình trạng hàng giả tràn lan trong nước. Hàng giả, bao gồm cả hàng sản xuất trong nước và hàng nhập khẩu, vẫn được bày bán rộng rãi và công khai tại các chợ truyền thống, đặc biệt tại các đô thị lớn và các địa điểm du lịch. Hàng giả cũng xuất hiện phổ biến và ngày càng được bán nhiều thông qua các nền tảng thương mại điện tử, cũng như qua hình thức livestream. Các bên liên quan cũng báo cáo về sự lan rộng nguy hiểm trên các nền tảng thương mại điện tử của các sản phẩm giả có nguy cơ đối với sức khỏe và an toàn, chẳng hạn như sữa, thực phẩm và thực phẩm chức năng giả.

Năm 2025, Việt Nam tiến hành một cuộc tái cơ cấu lớn trong bộ máy nhà nước, bao gồm việc tái cơ cấu Cơ quan Quản lý thị trường (MSA) và chuyển phần lớn hoạt động thực thi của MSA cho chính quyền địa phương. Các bên liên quan báo cáo rằng quá trình chuyển đổi giữa các cơ quan thực thi này đã tạo ra các khoảng trống thực thi để các chủ thể bán hàng giả lợi dụng. Ngay cả khi có nhiều chiến dịch thực thi, hoạt động xử lý hành chính tại các chợ truyền thống và thị trường trực tuyến được thực hiện bởi Cục Phát triển và Quản lý thị trường trong nước (DMMD) thuộc Bộ Công Thương sau quá trình tái cơ cấu đã giảm trong năm 2025, với số vụ vi phạm liên quan đến hàng hóa xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ và hàng hóa không rõ nguồn gốc/kém chất lượng giảm 50% so với năm 2024.

Tương tự như đối với vi phạm bản quyền trực tuyến, việc Việt Nam tiếp tục phụ thuộc vào xử lý hành chính thay vì thực thi dân sự hoặc hình sự cũng là một quan ngại lâu dài, vì xử lý hành chính không có tác dụng răn đe tương đương như các biện pháp dân sự và chế tài hình sự. Việc thực thi yếu kém đối với hàng giả cũng bắt nguồn từ sự phối hợp kém hiệu quả giữa các bộ, ngành và cơ quan chịu trách nhiệm thực thi; sự chậm trễ trong việc khởi động các hành động thực thi; và việc công an, kiểm sát viên, thẩm phán chưa hoàn toàn quen thuộc với pháp luật về nhãn hiệu.

Việt Nam cần bảo đảm việc thực thi đầy đủ đối với tình trạng hàng giả lan rộng, bao gồm việc tăng cường các biện pháp thực thi tại các chợ truyền thống và thị trường trực tuyến, cải thiện sự phối hợp giữa các cơ quan thực thi, cũng như xử lý các trở ngại khác đối với việc thực thi hiệu quả.

Thiếu cơ chế thực thi hiệu quả tại biên giới, bao gồm việc chưa sử dụng thẩm quyền chủ động đối với việc thu giữ hàng hóa xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ và thiếu thẩm quyền chủ động đối với hàng quá cảnh

Hoa Kỳ đã nhiều lần nêu quan ngại về việc thiếu cơ chế thực thi hiệu quả tại biên giới ở Việt Nam. Trong nhiều năm qua, Hải quan Việt Nam thể hiện sự thiếu nhất quán trong thực thi tại biên giới, và một số bên liên quan báo cáo về tình trạng thiếu minh bạch và thiếu trao đổi thông tin. Đáng chú ý, từ khi Luật Sở hữu trí tuệ được sửa đổi năm 2022, Hải quan Việt Nam đã có thẩm quyền chủ động tạm dừng thủ tục hải quan đối với hàng hóa bị nghi ngờ là hàng sao chép lậu hoặc hàng giả tại biên giới, nhưng hiếm khi sử dụng thẩm quyền này. Ngoài ra, pháp luật và các nghị định của Việt Nam chưa quy định thẩm quyền này đối với hàng hóa quá cảnh.

Việt Nam cần bảo đảm thực thi hiệu quả tại biên giới, bao gồm việc sử dụng thẩm quyền chủ động của Hải quan Việt Nam để tăng cường thu giữ hàng sao chép lậu và hàng giả, đồng thời quy định thẩm quyền chủ động đối với hàng hóa quá cảnh.

Thiếu các hành động thực thi đối với việc sử dụng phần mềm không có giấy phép

Hoa Kỳ đã nhiều lần nêu các quan ngại lâu dài về việc thiếu thực thi đối với hành vi sử dụng phần mềm không có giấy phép tại Việt Nam. Việt Nam được các bên liên quan nhìn nhận là một trung tâm công nghệ đang phát triển nhanh trong khu vực. Đồng thời, các cơ quan chức năng Việt Nam, trong ba năm gần đây, chưa tiến hành các hoạt động thực thi đáng kể đối với việc người dùng cuối là doanh nghiệp sử dụng phần mềm không có giấy phép. Việc thiếu tính răn đe đã dẫn đến tình trạng sử dụng rộng rãi phần mềm không có giấy phép. Việt Nam cần tăng cường các hành động thực thi đối với việc sử dụng phần mềm không có giấy phép.

Thiếu các biện pháp hình sự đối với hành vi đánh cắp tín hiệu truyền hình cáp và vệ tinh

Hoa Kỳ đã nhiều lần nêu quan ngại về việc thiếu các quy định pháp luật hình sự đối với hành vi đánh cắp tín hiệu truyền hình cáp và vệ tinh. Mặc dù Điều 35 của Luật Sở hữu trí tuệ đã được sửa đổi năm 2022 để xác định hành vi xâm phạm quyền liên quan đối với việc giải mã trái phép tín hiệu vệ tinh mang chương trình đã được mã hóa, quy định tương ứng trong Bộ luật hình sự vẫn chưa được sửa đổi để quy định chế tài hình sự đối với các tín hiệu này. Luật Sở hữu trí tuệ và Bộ luật hình sự cũng không quy định rõ về hành vi đánh cắp tín hiệu truyền hình cáp. Việt Nam cần quy định các biện pháp hình sự đối với hành vi đánh cắp tín hiệu truyền hình cáp và vệ tinh, chẳng hạn thông qua việc sửa đổi Bộ luật hình sự hoặc ban hành Nghị định liên quan.

Các quan ngại khác về sở hữu trí tuệ

Hoa Kỳ vẫn quan ngại về các vấn đề sở hữu trí tuệ lâu dài khác đã được nêu trong các Báo cáo Đặc biệt 301 trước đây. Các quan ngại kéo dài bao gồm các ngoại lệ quá rộng đối với quyền tác giả và quyền liên quan, cũng như nhu cầu thực thi hiệu quả Hiệp ước của Tổ chức Sở hữu trí tuệ Thế giới (WIPO) về Biểu diễn và Bản ghi âm (WPPT) và Hiệp ước WIPO về Quyền tác giả (WCT), bao gồm các biện pháp bảo hộ chống lại việc vô hiệu hóa các biện pháp công nghệ bảo vệ và một số hành vi ảnh hưởng đến thông tin quản lý quyền. Ngoài ra, các chủ thể quyền cũng đã nêu quan ngại về tình trạng đăng ký nhãn hiệu với dụng ý xấu bởi những đối tượng làm hàng giả, lợi dụng sự chậm trễ trong quá trình thẩm định nhãn hiệu. Hơn nữa, Việt Nam thiếu một hệ thống hiệu quả để bảo hộ chống lại việc sử dụng thương mại không công bằng, cũng như việc tiết lộ trái phép các dữ liệu thử nghiệm hoặc dữ liệu khác chưa công bố nhằm xin cấp phép lưu hành dược phẩm.

Hoa Kỳ cũng đang theo dõi việc thực thi các quy định về sở hữu trí tuệ theo các cam kết của Việt Nam trong các hiệp định thương mại với bên thứ ba. Hiệp định Thương mại Tự do Liên minh châu Âu - Việt Nam (EVFTA) cho phép “bảo lưu” đối với các chủ thể đã sử dụng trước một số chỉ dẫn địa lý liên quan đến phô mai, theo đó các chủ thể này không bị áp dụng các hạn chế trong các quy định về chỉ dẫn địa lý (GI) của EVFTA. Điều quan trọng là Việt Nam phải bảo đảm khả năng tiếp cận thị trường cho các chủ thể đã sử dụng các chỉ dẫn này tại thị trường Việt Nam trước ngày bảo lưu là ngày 01/01/2017.

Hoa Kỳ ghi nhận các hành động thực thi nhằm đóng cửa Fmovies và các trang vi phạm bản quyền liên quan trong năm 2024, Y2Mate và 11 trang web trích xuất luồng phát trực tuyến khác trong năm 2025, cũng như các nền tảng vi phạm bản quyền Xoilac TV và Rồphim trong năm 2026, bao gồm sự phối hợp giữa Bộ Công an (MPS), Viện Kiểm sát nhân dân tối cao, cùng các cơ quan thực thi và các bên liên quan của Hoa Kỳ trong vụ Fmovies. Tháng 3/2026, sau khi Bộ Công an lấy ý kiến về dự thảo nghị định liên quan đến vi phạm bản quyền đối với xuất bản phẩm in dưới định dạng điện tử, các nền tảng chia sẻ sách điện tử lớn của Việt Nam, bao gồm TVE-4U, VCTVEGroup và Ebookvie, đã ngừng hoạt động hoặc ngừng chia sẻ tài liệu có bản quyền. Tháng 4/2026, HiAnime.to có trụ sở tại Việt Nam, một trong những trang vi phạm bản quyền phổ biến nhất thế giới và được liệt kê trong Danh sách các thị trường đứng đầu về vi phạm bản quyền (Notorious Markets List) tiếng năm 2025, đã đóng cửa cùng với các trang sao chép liên quan. Việc Việt Nam tiếp tục nỗ lực điều tra và truy tố các tội phạm xâm phạm bản quyền sẽ khiến Việt Nam trở thành địa điểm kém thuận lợi hơn cho các trang web thu lợi từ hành vi xâm phạm, đồng thời sẽ răn đe các hoạt động vi phạm bản quyền, làm tăng tỷ lệ tự nguyện đóng cửa của các trang web này.

Hoa Kỳ tiếp tục trao đổi với Việt Nam về các nỗ lực thành lập tòa chuyên trách về sở hữu trí tuệ tại Hà Nội và Thành phố Hồ Chí Minh. Do các thẩm phán được phân công cho các tòa này đồng thời vẫn xử lý các vụ việc không liên quan đến sở hữu trí tuệ, các tòa chuyên trách về sở hữu trí tuệ mới chỉ giải quyết được một số lượng hạn chế các vụ việc về sở hữu trí tuệ.

Với việc thông qua Luật Sở hữu trí tuệ sửa đổi và Luật Thương mại điện tử vào tháng 12/2025, các bên liên quan đã nêu quan ngại về thời hạn lấy ý kiến công chúng quá ngắn đối với dự thảo luật và các dự thảo nghị định hướng dẫn thi hành, trong đó có một đợt lấy ý kiến chỉ kéo dài 24 giờ. Việt Nam cần tạo cơ hội thực chất để tất cả các bên liên quan được đóng góp ý kiến đối với các dự thảo.

Hoa Kỳ sẽ tiếp tục trao đổi song phương với Việt Nam về các vấn đề này và các vấn đề khác, ngoài phạm vi một cuộc điều tra theo Mục 301.

Việc xác định Quốc gia nước ngoài ưu tiên (PFC)

Các hành vi, chính sách và thực tiễn được mô tả là căn cứ để xác định PFC đã cộng dồn gây ra thiệt hại tài chính đáng kể cho các ngành công nghiệp liên quan đến bản quyền và các thương hiệu của Hoa Kỳ, bao gồm doanh thu và cơ hội thị trường bị mất, cũng như tác động đến các thị trường tại các quốc gia khác. Quá trình trao đổi song phương sâu rộng của Hoa Kỳ chưa dẫn đến các nỗ lực đầy đủ từ phía Việt Nam nhằm giải quyết các vấn đề kéo dài này.

Do việc xác định PFC này, USTR sẽ quyết định theo Mục 302 của Đạo luật Thương mại năm 1974 về việc có khởi xướng điều tra đối với các hành vi, chính sách và thực tiễn của Việt Nam là cơ sở cho việc xác định Việt Nam là PFC hay không.